

Zmiana Pezki;

poprzedni nr 2-176

21.01.09

dotyczy zmian opis. dokumentów
z list. rebytków nr 15
- zob. z. 1/2 6.05.09

aktualni adres

Torun

Torun
W 514

†† Ostaszewska Wanda
z ul. Borucka
ps. „Łucja”

2-176/176 Tor.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Ostaszewska Wanda

T-X-176/176 Pom

Tomini A.K. W.S.R.

I./1. Relacja k. 8 s. 1-9

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 11 s. 1-15

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora

II. Materiały uzupełniające relację k. 4 s. 1-5

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... k. 2 s. 1-2

IV. Korespondencja

.....

.....

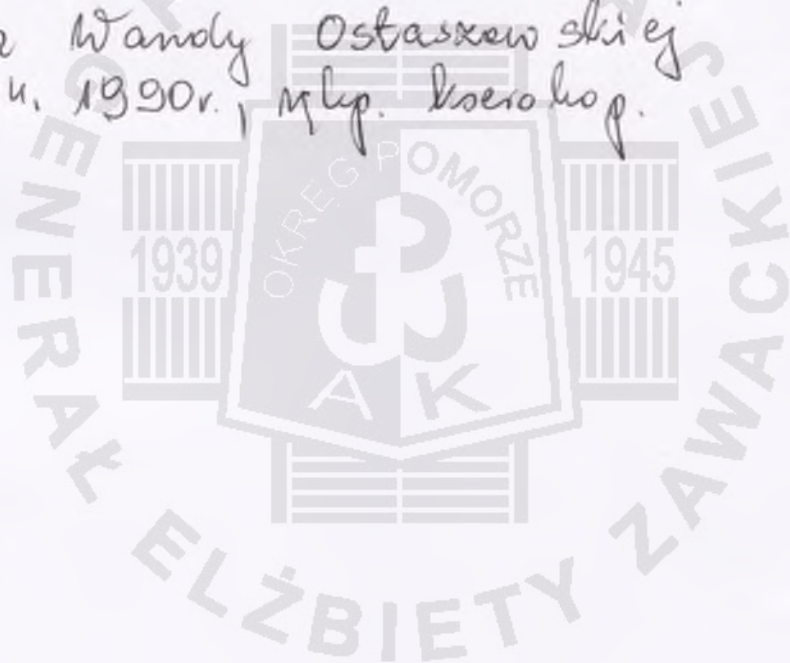
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 26

VI. Fotografie dwa i pół ikonografii

I/1. Relacja - Ostaszewska Wanda

1. Relacja Irenej Gajelskiej
sam. Monak o działalności Wandy
Ostaszewskiej, mpis, oryg. (bez dety) k. 1 s. 1
2. Relacja spisana 2. 11. 1976 przez
Irenę Moniorską, mlp. (oryg) kopia oryg. k. 3 s. 2-4
3. Kopia mpisu w/w relacji Irenej
Moniorskiej o Wandzie Ostaszej
- Ostaszewskiej k. 3 s. 5-7
4. Relacja Wandy Ostaszewskiej
z 26.04. 1990r., mlp. kserokop. k. 1 s. 8-9

Ostaszewska Wanda ps. Łucja-łączniczka insp. Toruń

Ur. 16-12-1909 w Kielcach

Ojciec: Stefan Borucki, inżynier-chemik

Matka: Rozalia z d. Matler

Wykształcenie średnie, gimn. Królowej Jadwigi w Toruniu

Przed wojną pracowała w Energetyce w Toruniu

Wyszła za mąż za kpt. Ostoja-Ostaszewski, 31 PAI w Toruniu

OKRES OKUPACJI:

Została skierowana do parowozowni "Kluczyki" na Podgórzu jako robotnica fizyczna przy czyszczeniu wagonów.

Przeniesiona do biura jako księgowa.

Zwerbowana do konspiracji w 1943r przez "Kazimierza" (Kudłinski St)

następnie pracuje z "Witoldem" (Kudłinski Stan.)

Przenosiła różne przesyłki do Marii Canty-Bury dla "Michała"

Kontaktuje się z Janiną Wilanowicz na Mokrem, Buszewicz Irena na ul. Jęczmiennej w Toruniu oraz Dębska na Podgórzu.

Kiedy na wiosnę 1944r nastąpiły aresztowania jej współpracowniczek, Kazimierza i Witolda, została chwilowo odizolowana od pracy konspiracyjnej

Została przeniesiona do pracy w Maschinenamt na ul. Warszawskiej

Kierownikiem jej był inż. Br. Pietkiewicz ps. Żbik, Krzysztof. Przez niego

poznała Krzeszowska Halinę ps. Zofia, k-dtke WSK KO. Jedną z córek

Jagielskich "Ewa" skontaktowała ją z kpt. Henrykiem Grytzmacherem ps.

Michał, szefem V-ki KO, któremu przekazała informacje o transportach kolejowych, pilotowała Michała na ul. Warszawską i od tego czasu została łączniczką "Zofii".

Aresztowana przez UB 15-11-1945r, więziona w Toruniu w Bydgoszczy,

Wyrokiem Wojskowego Sądu skazana na 2 lata ciężkiego więzienia

w Fordonie. Zwolniona 9-3-1947r na podstawie amnestii.

Po wyjściu z więzienia nie mogła dostać pracy, wreszcie udało się dostać pracę w Bydgoszczy dokąd dojeżdżała 5 lat.

Otrzymała pracę w Cukroprojekcie w Toruniu.

Zmarła 29-9-1994r

Hen. Nawalowski - Jagielski

T: - Sobocińska ul. Krzeszowska H. Jagielski I

Relacja spisane du. 2. XI 1976r. pona J. Młuszonka
Bydgoszcz.

1. Ostoje - Ostarewska banda pseudonim tuje
2. Kielce 1929r. 16. XII
3. Spisau i Boralia z d. Borucha, Borucy
4. Subfiguranci Opaci - wybator szkoły iiii. chemik.
5. Srednie + kreslarka - techniczn.
6. Tomu, Młuszonki 43 w W. tel. 210-84.

II

Pred wojna pracował w Zwogetyce w Tomu od 1930-1939r.
jako inie wojskowego, kpt. artylerii - w ramach Podriny
Wojskowej przesła przeszkolenie z ogólnego przygotowania
wojskowego. kurs L.O.P. 09.11.1939

III. okres Okupacji

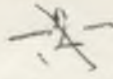
Z chwilą ogłoszenia o przymusowej pracy kobiet została skierowana
przez Arbestanta do parowozowni „Kłucyki”
w Tomu jako pracownica fizyczna. Po Ldę dygodniach
została przeniesiona do pracy biurowej (Księgowość).

~~1944~~ Początek pracy marzec 1943r.

W tym czasie moim kierownikiem był Dziński, on właśnie
zwerbował mnie do pracy biurowej.

Pierwszego dnia pierwszy dzień się do niej z propozycją
odwieszenie pierwszej pracy do jej wspaniałej pracownicy
Caroty = Bury Mary (w innym oddzielnym budynku).

Ona również została zwerbowana do pracy konspiracyjnej.
(była Kwieciszka). Później się dowiedziała, że pierwszy zwerb-
niodawca miał pseudonim „Karimier”. Po pierwszym
czasie okazało się, że z wykorzystaniem pomocy swojego
„próba ogni”. Karana została do dyspozycji „Hitolda”

Z „Kazimierem” dobrze się pracowało przez około rok. O tym czasie
 pamiętam przesyłki romantycznych wyznań i jakosci, raz np. drwin-
 kaer kancelaryjny i t.d. przede wszystkim do Marii dla której wtedy
 „Marta”. Nie pamiętam i wielu punktów ^{„patronu-pięty”} w miescie, do których-
 chodzilam z przesyłkami, upamiętniony jest jedynym punktem kontak-
 towi u p. Wikamora Janning na Młokreim, adrem nie pamiętam,
 u p. Buzewicz Tury ul. Jeremieua 22 i jeden punkt na Podgornu
 u p. Wronnej (Kulawa) nazwisko podobne do Debskiej lub Debskiej, aserbo-
 wanej razem z Cantem - Bury w 1944 r. ^{już nie żyje} Zarazem pamiętam nie
 znata, jak również nie pamiętam ludzi którym niekiedy o czym
 pismo z ledwiej pracy przekazywałem.

Przekazałem dla Komisji grupy, które się zachowały, druzyna bratni,
 przypominam sobie, że ktoś musiał się nauczyć nie pamiętać
 i przekazać je - komu - nie pamiętam.

Lapoyjska jest pierwszym przelotem „Kazimierz”.

Z „Witoldem” wspomniałem o mnie więcej od 1944 r. przez zakladanie
 przez mnie, gdzie wówczas nastąpiła „wypa” w podokresze AK.

„Witold” „Kazimierz” i „Marta” i te panie z podziemnej partyi (Kulawa)
 p. P. zostali aresztowani. Jako ^{oholowaliby} spalona ~~to~~ nastąpiła przerwa
 w pracy. Wówczas została przeniesiona do Maschineramtu ul. Hareu
 gdzie kierownikiem jej został inż. Pietkiewicz Bronislaw. ^{sta.}

Dotyczyła się, że wszystkie zmiany pracy były inspirowane
 przez podziemie, sama o nie nie zabiegata.

Przez swego siostrę inż. Pietkiewicza zaproszone do domu, pomata
 p. ~~Halina~~ Halina Kresowska. Kospiracja wq niej była wpa-
 niata, gdyż jak się później okazało wszyscy byli w kospir-
 acji, a jedno o drugim nie mieli wiadomości, mimo częstych kontaktów.

Nie pamiętam, na czyje polecenie i z jakiego tytułu zaproszyla
 p. Halina Kresowska. Okolicności nie pamiętam.

Odnośnie relatorke wariem, że p. „Zofia” była już w kospiracji do
 czego się jej nie przypomniała, wówczas nie wiadoma, że inż. Pietkiewicz - 6to „Zbik”

nie pamiętam
nie pamiętam

Nie ma również dalszej pracy korp. p. Knesowickiej;
 Przyjmuje sobie fakt. Zgłosiła się do niej p. jedna z córek Jagielskich
 (cała rodzina w konspiracji, rodzice i 3 córki) z prośbą o skontaktowanie
 z komendą Podolszgu, czego pośredniczo odnowiła. Po zameldowaniu
 o tym fakcie p. Halinie "Zofia" wyznacza polecenie pilotowania
 od Jagielskich "Michała", "Marta"; o niego chodziło, Ksernicze Jagiel-
 skiej, prawdopodobnie "Zwie".
 Od tego czasu zarządzanie kontaktem z "Zofią" zostawała jej Tsernicka
 Eryli odautkinię W.S.K.
 Funkcja ta pełniła do wywołania.

IV

Po wojnie pracowała nadal na kolei w tym samym
 warszawie jako Kreslaska. W październiku 1945r. nastąpiła
 1 1/2 roczne przerwa w pracy.
 W 1947 rozpoczęła pracę w energetyce w Bydgoszczy, dojeżdżając
 przez 5 lat z Torunia. Potem została przeniesiona do Torunia
 do Zakładów Siłki Elektrycznych. W 1955r. przeniosła do
 Biu Cukro-projektu w Toruniu, gdzie pracowała do 1970r.
 do emerytury.

Nie, że p. Hankiewicz Zofia z Torunia była członk. "Zbr. WK" i komendantką gromadzki. Nie żyje.
 Żyje jej syn.

Wanda Ostaszewska.

R e l a c j a spisana dnia 2.11.1976 r. przez

Irenę Monsiorską w Bydgoszczy.

I.

1. OSTOJA - OSTASZEWSKA Wanda pseudonim LUCJA.
2. Kielce 16.12.1909 r.
3. Stefan i Rozalia z d. Borucka.
4. Inteligenckie. Ojciec wizytator szkolny inż. chemik.
5. Średnie - kreślarka - techniczne.
6. Toruń, Moniuszki

II.

Przed wojną pracowała w Energetyce w Toruniu od 1930 do 1939 r. Jako żona wojskowego kpt artylerii, w ramach Rodziny Wojskowej przeszła przeszkolenie z ogólnego przysposobienia wojskowego. Kurs LOP.

III.

Okres okupacji.

Z chwilą ogłoszenia o przymusowej pracy kobiet została skierowana przez Arbeitsamt do parowozowni "Kluczyki" w Toruniu, jako pracownica fizyczna. Po dwóch tygodniach została przeniesiona do pracy biurowej / księgowość /. Początek pracy marzec 1943 r. W tym czasie moim kierownikiem był Osiński. On właśnie zwerbował ją do pracy biurowej.

Pewnego dnia pewien pan zwrócił się do niej z propozycją odniesienia pewnej przesyłki do jej współpracowniczki Ganty-Bury Marii /w innym odległym budynku/. Ona również została zwerbowana do pracy konspiracyjnej / była kurierką /. Później dowiedziała się, że pierwszy zleceńodawca miał pseudonim "Kazimierz". Po pewnym czasie oświadczył jej, że z wynikiem pomyślnym przeszła "próbę ognia" i przekazana została do dyspozycji "Witolda".

Z "Kazimierzem" dobrze się pracowało przez około roku. W tym czasie przenosiła przesyłki rozmaitych wymiarów i jakości, raz np. dziurkacz kancelaryjny itd. przede wszystkim do Marii dla niej wtedy "Marty". Nie pamięta b. wielu punktów "podrzutu poczty" w mieście, do których chodziła z przesyłkami, upamiętniły się

ul. Czerwona 37

✓ jedynie punkty kontaktowe u p. Wilanowicz Janiny na Mokrem, adresu nie pamięta, u p. Buszewicz Ireny ul. Jęczmienna 22 i jeden punkt na Podgórzu u p. ukonnej /kulawa/ nazwisko podobne do Dębskiej, aresztowanej razem z Cante-Bury w 1944 r. Już nie żyje. Zawartości paczek zupełnie nie znała, jak również nie pamięta ludzi, którym wielokrotnie w ciągu przeszło 2-letniej pracy, przekazywała.

Przekazała dla Komisji Kobięcej PTH grypsy, które się zachowały dziwnym trafem, przypomina sobie, że treści musiała się nauczyć na pamięć i przekazać ją - komu - nie pamięta.

Zaprzysięgał ją pierwszy przełożony "Kazimierz".

Z "Witoldem" współpracowała mniej więcej od 1944 r. przez zaledwie parę miesięcy, gdyż wówczas nastąpiła "wsypa" w podokręgu AK. "Witold", "Kazimierz" i "Marta" i ta pani "z podrzętu poczty" /kulawa/ p. D. zostali aresztowani. Jako spalona, odizolowana, nastąpiła przerwa w pracy. Wówczas została przeniesiona do Maschinen-AMT ul. Warsz., gdzie kierownikiem jej został inż. Pietkiewicz Bronisław. Domyśla się, że wszystkie zmiany pracy były inspirowane przez podziemie, sama o nie nie zabiegała.

Przez swego szefa inż. Pietkiewicza zaproszona do domu, poznała p. Halinę Krzeszowską. Konspiracja według niej była wspaniała, gdyż jak się później okazało, wszyscy byli w konspiracji, a jedno o drugim nic nie wiedziało, mimo częstych kontaktów towarzyskich.

Nie pamięta na czyje polecenie i z jakiego tytułu zaprzysięgła p. Halinę Krzeszowską. Okoliczności zupełnie nie pamięta. Odniosła relatorka wrażenie, że p. "Zofia" była już w konspiracji do czego jej się nie przyznawała wówczas. Nie wiedziała, że inż. Pietkiewicz - to "Żbik". Nie zna również dalszej pracy konsp. p. Krzeszowskiej. Przypomina sobie fakt. Zgłosiła się do niej jedna z córek Jagielskich /cała rodzina w konspiracji, rodzice i 3 córki/ z prośbą o skontaktowanie z Komendą Podokręgu, czego początkowo odmówiła. Po zameldowaniu o tym fakcie p. Halinie "Zofii" otrzymała polecenie pilotowania od Jagielskich "Michała", "Martę". O niego chodziło łączniczce Jagielskiej, prawdopodobnie "Ewie".

Od tego czasu nawiązania kontaktu z "Zofią" została jej łączniczką, czyli członkinią WSK.

Funkcję tę pełniła do wyzwolenia.

IV.

Po wojnie pracowała nadal na Kolei w tym samym urzędzie, jako kreślarka. W październiku 1945 r. nastąpiła 1 1/2 roczna przerwa w pracy.

W 1947 roku rozpoczęła pracę w Energetyce w Bydgoszczy, dojeżdżając przez 5 lat z Torunia. Potem została przeniesiona do Torunia, do Zakładów Sieci Elektrycznych. W 1955 r. przeszła do Cukro-Projekt w Toruniu, gdzie pracowała do 1970 r. do emerytury.

Wie, że p. Stankiewicz Zofia z Torunia była członkinią "ZWZ", "AK" i komendantką garnizonu. Nie żyje. Żyje jej syn.

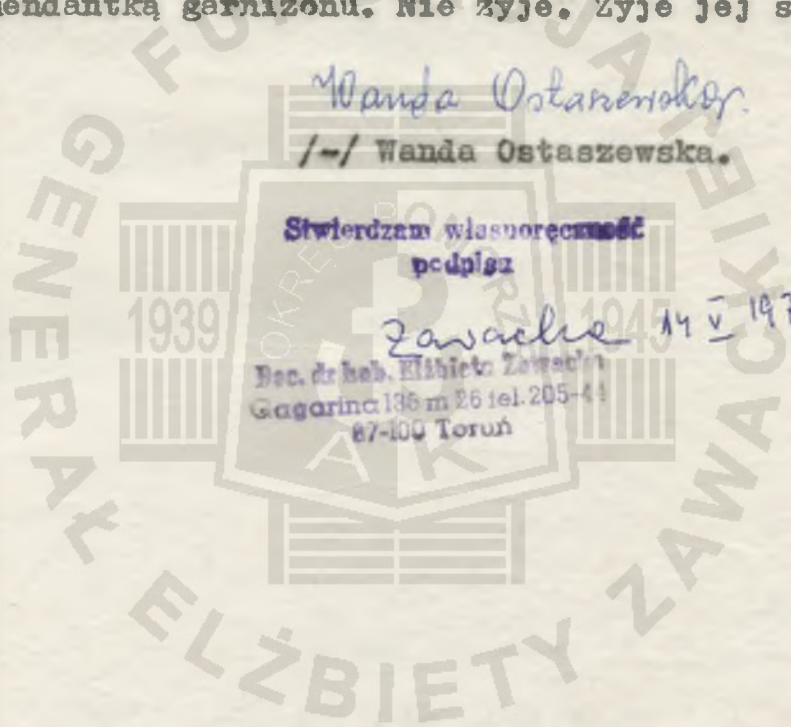
Wanda Ostaszewska

/-/ Wanda Ostaszewska.

Stwierdzam własnoręcznie
podpisz

Zawacka 14 V 1976r

Doc. dr hab. Elżbieta Zawacka
Gagarina 136 m 26 tel. 205-44
87-100 Toruń

Wanda Opatowska
ul. Wrońska
87-100 Toruń

Toruń, 26. IV. 1940

Zyczenia.

Wobec śmierci 16. XII. 1909 m. Kiełce z opa
Stefana i Rozalii Boruckich.

Od 1914-1920 wraz z rodzicami przebywałam
w Rosji, gdzie ojciec jako inżynier chemik był
skierowany do pracy.

W kwietniu 1921 wyjechałam do kraju, do Poznania
na województwo, gdzie zastąpiłam matkę do szkoły.

W 1925 r. przyjechałam do Torunia, w którym to
mieście w 1930 r. skończyłam gimnazjum im. Królowej
Jadwigi. Załamaję podstawę pracy zawodowej w Toruniu
Elektrycznym Magazynu Górecki odbyłam obrotowy kurs
przygotowujący do pracy w p. Zakładzie.

W 1934 r. zawarłam związek małżeński z oficerem Artyl.
Mieczysławem Ostoją Ostaszewskim. Wraz z moją siostrą
Aniłą wyjechałam do kraju. Zmarł w 1937 r. w Wiedniu.

Na podstawie 1942/43 r. w Toruniu zostałam zaproszona
do PZK przez Karłowicza" przyjmując pracę

Na początku marca 1943. Wyprowadziłam pracę
przydzieloną w Parkoziemskiej Kuchni w Toruniu,
jako sprzątaczkę magazynu kuchenki. W tym czasie
był p. Ormski, który po 2 tygodniach przeniósł
mnie do pracy w biurze. W kolejnym tygodniu przeniósł
ponownie. W tym czasie ten był odpowiednim
punktem dla pracy kucharzowskiej - przenieść
to dalej. Ten kontaktowałam się jako

"Kamierka Karimowa" W. Tolka z Kurienka,
 Anita Birc, Maria "Marta" p. Wladimir
 "Pawel" z kpt Pietkiewiczem, z wik m. p.
 i modelotatu Tomu p. Bursawicz Yacuz
 z ul. Zeszeniny z p. Jozef Hineszowski z
 WSK WP Pomorze - PK z Jagielski z
 Podolska - Tomu, Od 1944 kpt Wik "mwo-
 dowa" przeniesienie mnie do biura 100
 Maszynowiantu przy ul. Wolnawskiej w
 Toruniu (wielki) Od tego czasu byłem jego
 technikiem, zostając też członkiem
 WSK - Pomorze PK.

Po wojnie pracowałem nadal jako inżynier
 w PKP. 15.11.1945 aresztowano mnie w B
 w Toruniu i na mocy, aktu wojennego
 w Bydgoszczy na sekcji niemieckiej w Toruniu
 skazano mnie na dwa lata więzienia
 z probacznym prawem obywatelskim do wojen-
 ny w Toruniu 9.11.1947 na podstawie amnestii
 zostałem zwolniony.

Do pracy w PKP nie przyszedłem, otrza-
 dając z obojczych part. Pracy tu nie ma.
 Przez 5 lat dojeżdżałem do Bydgoszczy do
 pracy w kopalni, następnie przeniesiono
 mnie do Torunia. Od 1955-1970 pracowałem
 w Celownictwie Toruniu aż do emerytury.

Wanda Ostrowska

1/2. Dokumenty dotyczące Ostaszewskiej Wandy

1. Dokument niemiecki z 9.03.1943, oryg. (ks. mebytków nr 15) wypo. pracy k. 1 s. 1
2. "Karta domowa" nr 1043 z 22.02.1945 "oryg. (ks. mebytków nr 15) k. 2 s. 2-5
3. Zaświadczenie Pow. UB P w Toruniu z 3.07.1945 - dot. aresztowania i wyroku skazującego, oryg. (ks. mebytków nr 15) k. 1 s. 6
4. Kwit nr 388 z 13.05.1946 z więzienia w Toruniu, oryg. (ks. mebytków nr 15) + kserokop. k. 1 s. 7
5. Postanowienie Prokuratora (Rejonowej) Woj. Skrajnej Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy z 7.03.1947 (odpis urzędowy - telniomy - ks. mebytków nr 15); kserokop. postanowienia k. 2 s. 8-9
6. "Świadcstwo o zwolnieniu z więzienia", z 7.03.1947 (Centralne Więzienie w Toruniu, oryg. (kopata) k. 1 s. 10-11 - ks. mebytków nr 15
7. Listo P K P Oddz. Mechaniczny w Toruniu z 18.03.1947, oryg. (ks. mebytków nr 15) k. 1 s. 12
8. "Oświadczenie świadka" W. Ostaszewskiej z 3.12.1990 o działalności Frystymy Szadkowskiej z d. Szubrowskiej, mpis. k. 1 s. 13

vertef.

col. 1/2

9. "Oświadczenie Śniadka" W. Ostaszewskiej
z M. O. B. 1994 o działalności
Beaty Chromis s. d. Dunim - Marimkie-
wicz, mpis

W. 1 s. 14-15

Gruppenliste D.

Bahnbetriebswerk Thorn Hbf.

Thorn, den... 9.3.1943

1

1) Aktenbemerkung.

Die Wanda Ostaszewski wird mit dem 9.3.43 als
~~Werkhelferin~~ *Wagenputzerin* eingestellt.
O. ist Polin

2) A Anlegung der Personalpapiere,
Veränderungsanzeige an Lbv.
Veränderungsanzeige an das Arbeitsamt

A 3) A1, A2, A3, B, C, D, ... zur Kenntnis

4) Zu den PA der Wanda Ostaszewski

Müller - de ...

W. J. P. J.
W. J. P. J.

2

K a r t a **P** d o m o w a

II.

Haushaltskarte Nr. 1073

für Lebensmittel der Gruppe II
(Nährmittel, Zucker, Marmelade usw.) und Sonderzuteilungen

Nur gültig im Bereich der Ernährungsämter
des Stadt- und Landkreises Thorn

Zarząd domowy *Ostoję - Ostaszcowska*
Name der Haushaltsvorstehers:
Miejsce zamieszkania *Gomun Wanda*
ulica *Kaliska 30*
(Nicht überstreichen!)

Zum Haushalt gehören Pers. *Torun*
Zahl d. Haushaltsz. *den 22. II 1945*

davon Kinder bis zu 6 Jahren *Kalkonka*
(Unterschrift)

Kinder von 6 bis 14 Jahren *Podpis*

Erwachsene über 14 Jahre (Stempel)

Berichtigungen:	Zum Haushalt gehören	vom	ab	Pers., davon	Kinder		Frw. über 14 J.	Beschg. der Behörde
					bis zu 6 J.	von 6-14 J.		
	<i>22. II</i>			<i>7</i>	☒	☒	☒	<i>[Signature]</i>
				" "				
				" "				
				" "				

Anderungen der Personenzahl sind dem Ernährungsamt oder der hierfür bestimmten Stelle sofort zur Berichtigung dieser Karte anzuzeigen.

Wechselt ein Haushalt die Verteilerstelle, dann muß die Abmeldung von der früheren Verteilerstelle auf der Haushaltskarte bescheinigt werden. Erst dann darf der neue Verteiler den Haushalt in seine Kundenliste aufnehmen.

Sorgfältig aufbewahren! Ersatz wird nicht geleistet! Mißbräuchliche Benutzung wird bestraft!

3

Warenart	Nr. der Kundenliste Firmenstempel	Nr. der Kundenliste Firmenstempel
Lebensmittel der Gruppe II (Nährmittel, Kartoffelstärkerzeugnisse, Kaffeeersatz- und -Zusatzmittel, Marmelade, Zucker)	angemeldet am: abgemeldet am:	angemeldet am: abgemeldet am:
Vollmilch (für Kinder bis zu 6 Jahren)	angemeldet am: abgemeldet am:	angemeldet am: abgemeldet am:
	angemeldet am: abgemeldet am:	angemeldet am: abgemeldet am:
	angemeldet am: abgemeldet am:	angemeldet am: abgemeldet am:
	angemeldet am: abgemeldet am:	angemeldet am: abgemeldet am:
	angemeldet am: abgemeldet am:	angemeldet am: abgemeldet am:

4

Warenart	Nr. der Kundenliste	Firmenstempel	Nr. der Kundenliste	Firmenstempel
	angemeldet am:		angemeldet am:	
	abgemeldet am:		abgemeldet am:	
	angemeldet am:		angemeldet am:	
	abgemeldet am:		abgemeldet am:	
	angemeldet am:		angemeldet am:	
	abgemeldet am:		abgemeldet am:	

LESZESLAW NOGA
mistrz rzeźnictwa - wydziałowa
301

Vermerke über die Ausgabe von Lebensmittelkarten

Zuteilungsperiode Nr.	Datum der Ausgabe	Zuteilungsperiode Nr.	Datum der Ausgabe	Zuteilungsperiode Nr.	Datum der Ausgabe

Selbstversorger mit Fleisch und Schlachtfetten bis.....
mit Brot und Mehl. bis.....
..... auf der Haushaltskarte beschi
teiler den Haushalt in seine Kundenliste auf bis.....
Sorgfältig aufbewahren! Ersatz wird
wird bestraft! bis.....

5

Sonderzuteilungen, die von Fall zu Fall vom Ernährungsamt
— Abt. B — bestimmt werden.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32
33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63	64
65	66	67	68	69	70	71	72
73	74	75	76	ab gemeldet am: _____			

Pow. Urząd Bezp. Publ.

w Toruniu

Grupa Sledcza w/n.

Torun 3 lipca 1946 roku

6

Z A S W I A D C Z E N I E

Niniejszem zaswiadczam ze Ob. Ostoja - Ostaszewska Wanda ur. dnia 16.XII.1909 roku zamieszkała w Toruniu ul. Klonowicza nr. 24 m. 4, została w dniu 15.XI.1945 roku aresztowana przez U.B.P. w Toruniu, na mocy Prokuratora Wojskowego Sadu Rejonowego w Bydgoszczy została osadzona w więzieniu Karno - Sledczem /Okraglak/ i przebywała do dnia rozprawy t.j. do dnia 27 maja 1946. W dniu 27 maja 1946 r. Sad Wojskowy Rejonowy z Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Toruniu, skazał Ostoje - Ostaszewską Wandę na dwa lata więzienia i trzy lata pozbawił ja praw obywatelskich i honorowych.

Kierownik Sekcji Sledczej
Pow. Urz. Bezp. Publ.
w Toruniu
Oficer Sledczy

Pow. Urzedu Bezp. Publ. w Toruniu

/-/ Linke Marian St. sierp.

7

WIEZIENIE Toruń, dnia 13 5. 1946 r.
Toruń

Kwit No 388

Więzień: *Włodzisław Wanda*

zdał: gotówki: *dwie zł 2 gr.*

Rzeczy wartościowe: *1 porzeczka*
3 persimony

W. Ostrowski (Podpis więźnia) *[Signature]* (Naczelnik Więzienia)

WIEZIENIE Toruń, dnia 13 5. 1946 r.
Toruń

Kwit No 388

Więzień: *Włodzisław Wanda*

zdał: gotówki: *dwie zł 2 gr.*

Rzeczy wartościowe: *1 porzeczka*
3 persimony

W. Ostrowski (Podpis więźnia) *[Signature]* (Naczelnik Więzienia)

Postanowienie

Nr. akt Pr.R. 86/46

Bydgoszcz, dnia 7 marca 1947 r.

Prokurator Wojskowej Prokuratorii Rejonowej w Bydgoszczy,
M. Ponarski, mjr. - po rozpoznaniu art. w sprawie p-ko Ostoj - Ostas-
zewska i Bardziej

u s t a n o w i e

Ostoj - Ostaszewska Wanda skazana została prawomocnym wyrokiem Woj-
skowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 27. maja 1946 r. Nr. akt
R. 167/46 na karę pozbawienia wolności przez 2 (dwa) lata i utratę
praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 3 (trzy) lata
z art. 1 Dekr. z dnia 30.2.1944 r.

z w a ż y w s z y:

1. że przestępstwo powyższe zostało popełnione przed dniem 8. lutego 1947 r.
i nie jest na mocy art. 10 § 1 Ustawy o amnestii z dnia 22. lutego 1947
wyłączone spośród amnestii,
2. że skazana nie jest osobą do której na podstawie art. 10 § 2 tejże
Ustawy amnestii nie stosuje
na zasadzie art. 5 § 1 pkt. 1 i 17 § 1 Ustawy o amnestii z dnia
22. lutego 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr. 25 z dnia 22. lutego 1947 r.)

p o s t a n o w i e:

1. skazanej Ostoj - Ostaszewskiej Wandzie darować w całości karę po-
zbawienia wolności,
2. Skazana Ostoj - Ostaszewska Wanda zwolnić natychmiast z więzienia
w Rordonie.
3. Treść niniejszego postanowienia podać skazanej do wiadomości z poucze-
niem, że służy jej na nie zażalenie. -

Wykonano w 5 egz.

- Egz. Nr. 1. - do adresata
 - Egz. Nr. 2. - do Nacz. więzienia
 - Egz. Nr. 3. - skazanej
 - Egz. Nr. 4. - do W. S. Rej. w Bydę.
 - Egz. Nr. 5. - do Nacz. Prok. Wojst.
- Wyk. kpt. Ziemiakowski

Za zgodność:

Kierownik Sekretariatu
Wojskowej Prokuratorii Rejonowej
w Bydgoszczy.

Br. Lis, por.
Br. Lis, por.

190

P o s t a n o w i e

Nr. akt Pr.R. 86/46

Bydgoszcz, dnia 7 marca 1947 r.

Prokurator Wojskowej Prokuratorii Rejonowej w Bydgoszczy,
M. Ponarski, mjr. - po rozpatrzeniu sprawy p-ko Ostoja - Ostaszewska

Ostoja - Ostaszewska Wanda została prawomocnym wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 27. maja 1946 r. Nr. akt R. 167/46 na karę pozbawienia wolności przez 2 (dwa) lata i utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 3 (trzy) lata z art. 1 Dekretu z dnia 30.8.1945 r.

1. że przestępstwo powyższe zostało spełnione przed dniem 6. lutego 1947 r. i nie jest na mocy art. 10 § 1 Ustawy o amnestii z dnia 22. lutego 1947 r. wyłączane spod amnestii,

2. że skazana nie jest osobą, której na podstawie art. 10 § 2 tejże Ustawy amnestii się nie stosuje

na zasadzie art. 6 § 1 pkt. 1 i 17 § 1 Ustawy o amnestii z dnia 22. lutego 1947 r. (Dz. U. R. P. z dnia 25. lutego 1947 r.)

p o s t a n o w i e

1. skazanej Ostoja - Ostaszewskiej Wandzie darować w całości karę pozbawienia wolności,
2. Skazaną Ostoja - Ostaszewską Wandę zwolnić natychmiast z więzienia w Fordonie.
3. Treść niniejszego postanowienia podać skazanej do wiadomości z pouczeniem, że służy jej na nie zapalenie.

Wykonano w 5 egz.

- Egz. Nr. 1. - do adresata
 - Egz. Nr. 2. - do Nacz. Wyznawstwa
 - Egz. Nr. 3. - skazanej
 - Egz. Nr. 4. - do W.S. Rej. w Bydg.
 - Egz. Nr. 5. - do Nacz. Prok. Wojsk.
- Wyk. kpt. Ziemiakowski

Za zgodność:

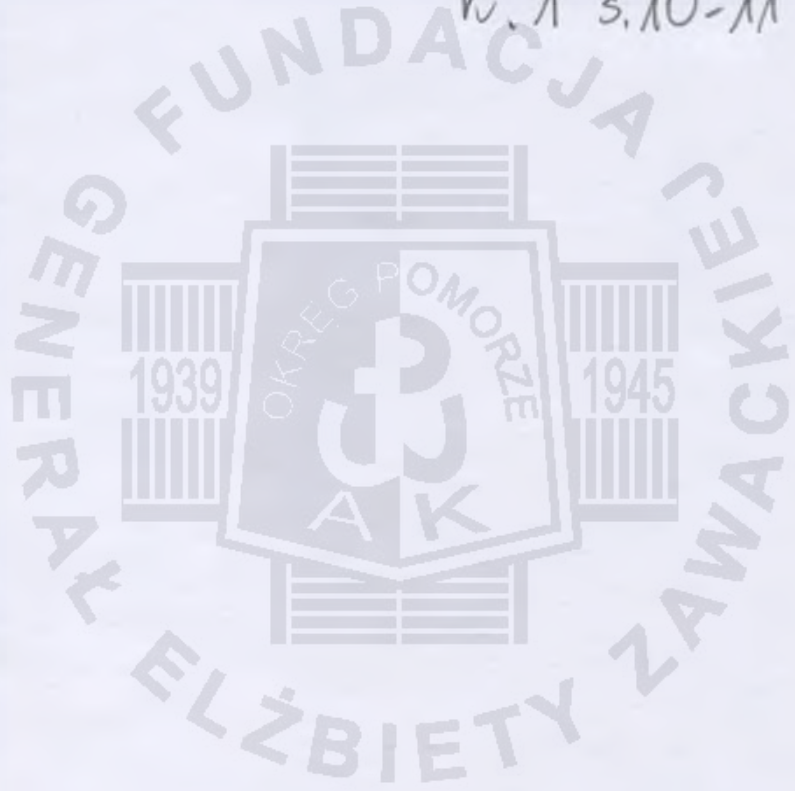
Kierownik Sekretariatu
Wojskowej Prokuratorii Rejonowej
w Bydgoszczy.

M. Lis, por.
Br. Lis, por.

1/2

k. 1 s. 10-11

Zwolnione na podstawie art. 5 § 1 Ustawy o amnestii z dn. 22.II.1947 po odbyciu części kary t.j. 1 roku, 3 mies. 3 tyg. i 1 dnia.

Centrałne Więzienie

w FORDONIE

10

Więzienie w

Dnia 7 / 3 1947 r.

akt sprawy

Pr. R. 86/46 i

R. 167/46.

księgi więziennej

11/897/46.

Świadcstwo o zwolnieniu Nr. 36 z 16.12.1909 r. c. Stefana i Roza

Więzieni karni OSTOJA-OSTASZEWSKA Wanda, ur.

z Torunia, pomieszczenie ul. Klonowicza 24.

skazany ugrokiem Wojsk. Sadu Okreg. w Toruniu,

z dnia 27.V. 1946 r. na karę 2-eh lat

wiezienia za przestępstwo z art. 1 Dekr. z dn. 30.X.1944

zwolniony został dziś po odbyciu kary. Podczas pobytu w wie-

zieniu sprawował się nienagannie. Obowiązany

jest zameldować się w biurze Milicji w Toruniu,

nie później, jak do dnia 9.III. 1947 r.

NACZELNIK WIEZIENIA

36.000 Xnr46 Nr 1129 Druk. W. M.
D. W. Wzór Nr 66 Świadcstwo o zwolnieniu

11

Drugostronnie wymieniane świadectwo zwolnienia - otrzymałam, a pouczenie o zgłoszeniu się w M.O. w miejscu zamieszkania - przyjełam do wiadomości i zastosowania się.

Fordeń, dn. 7. III. 1947r.

1939

W. Stankiewicz
OSTOJA-OSTASZĘWSKA Wand

Zgłoszono dn. 10. 3. 47
140

15

12

Odpis z odpisu

Torun, dnia 18.3.1947r.

P.K.P.
Oddział Mechaniczny
w Toruniu

Nr. MO-05/ /47
Ma Nr P3-2/26/146/46 i tel.
zarz. 27.X.46r. Nr. 358 z dn.
11.3.47r.

Do
Biura Personalnego DOKP(P3)

G d a ń s k

Okr. sprawy:
Ostaszewska Wanda,
zwolnienie z więz.;
przyjęcie do pracy.

W dniu 17.3.47r. zgłosiła się do pracy ob. Ostaszewska Wanda, b. prac. etatowa w 10-ej gr. up. MO. Toruń.

Ostaszewska wyrokien Wojsk. Sodu w Bydgoszczy z dn. 27.X.46r (Nr. akt. 167/46) z art. 1 Dekretu z dnia 30.X.44r o ochronie państwa skazana została na karę pozbawienia wolności przez 2 lata i utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 3 lata. Wymieniona aresztowana została 29.11.45r. Na mocy art. 5 i 17 § 1 Ustawy o amnestii z dn. 22.2.47r. (Dz. U. R. P. Nr. 20 z dn. 25.2.47r) Ostaszewska zwolniona została dnia 7.3.47r z Centralnego Więzienia w Fordonie, wobec darowania jej w całości kary pozbawienia wolności. Zarządzeniem B. Pers. DOKP. P2 prac/9190/2/46 z dnia 28. grudnia 46r. Wymieniona wydana została ze służby w przedsiębiorstwie PKP. z dn. 27. maja 46r. Uposażenia Ostaszewska za cały czas nieobecności w służbie nie otrzymywała.

Ze względu na dobrą opinię służbową jako cieszyła się O. w Oddziale Mechanicznym Toruń oraz ze względu na amnestię nie znajduje przeszkód do ponownego przyjęcia do służby na PKP. i przydzielenie jej na stanowisko kreślarka (refer. techn.) w Oddziale Mechanicznym w Toruniu.

/-/ K o s i o ł
WZ. Naczelnik Oddziału Mechanicznego.

Za zgodność odpisu:
Torun, dn. 22.3.47

Naczelnik
Oddziału Mechanicznego

R.

Ostaszewska Wanda ps. "Łucja"
Toruń, ul. Moniuszki

Toruń

3 grudnia

1990r.
//

13

OSWIADCZENIE SWIADKA

"AK" -1943 -1945 Toruń - Podgórze

3 R -2554645

29.11.

63

KM MO Toruń

Krystyna Szatkowska

K. zimierza i Marii

12 marca

22

Toruniu

"AK"

Z Krystyną Szatkowską z d. Dąbrowską / obecnie zamieszkałą w Łodzi, ul. Przystokole 15 m.54/ pracowałam w czasie Okupacji Hitler, w kolejnictwie. W latach 1944/1945 w Maschinenamt / vis a vis Dworca Miaste/. Zatrudnione byłyśmy jako kreślarki - szefem naszym był inż. Bronisław Pietkiewicz.

"Zofia" - żołnierz "AK"

Od jesieni 1943 do początku 1945 - pełniła funkcję łączniczki komendanta Podokręgu Połudn.-Wschodniego Okręgu Pomorskiego "AK" - Bronisław Pietkiewicza ps. "Żbik".

/-/ Ostaszewska Wanda ps. "Łucja"

Wyżej wymieniona była represjonowana

Jeśli świadek jest członkiem organizacji kombatanckiej powinien podać jej nazwę; wpisać numer legitymacji członkowskiej, datę jej wydania, przez kogo

Św.Związek Żołnierzy Armii Krajowej nr.leg. 010324 z dn.2.5.1991 r wydanej przez Zarząd Okręgu Toruń.

Czy świadek posiada uprawnienia kombatanckie ; podać kiedy i przez kogo przyznane, nr legitymacji, datę wydania

Uprawnienie wydane przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 26.11.1991 r. leg.nr.005256/u-11416/91

P. Ostaszewski Janusz jest
z wyłączeniem z dniem 05.1943
do 01.1945 oraz od 11.1945 do 02.1947
jest członkiem SZZAK Koto Toruń

Wanda Ostaszewska
własnoręczny podpis

Komenda Weryfikacyjno-Odnaczeniowa
SZZAK
Koto Toruń
[Signature]

18.05.1995

[Signature]
potwierdzam wiarygodność
podpisu świadka
FUNDACJA
"Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej"
ul. Piekary 49, tel. 271-86
87-100 TORUŃ

Toruń 25.4.94
.....
miejsowość, data

pieczęć organizacji komba
iniej, nazwisko, funkcja

1/3. Inne materiały dokumentacyjne:
Ostaszewska Wanda

1. Zaświadczenie Imolacji nr 68/1991 potwierdzające działalność konspiracyjną Wandy Ostaszewskiej, kop. mpis.

k. 1 s. 1

1

Toruń 10.04.1991

Z A S W I A D C Z E N I E N r 6 8 / 9 1

Zaświadcza się, że Wanda Ostaszewska, ur. 1909.12.16 w Kielcach, z d. Borucka, zamieszkała w Toruniu ul. Moniuszki 43 m.10 posiada w Pomorskim Archiwum Armii Krajowej w Toruniu teczkę osobową sygn. K 176.

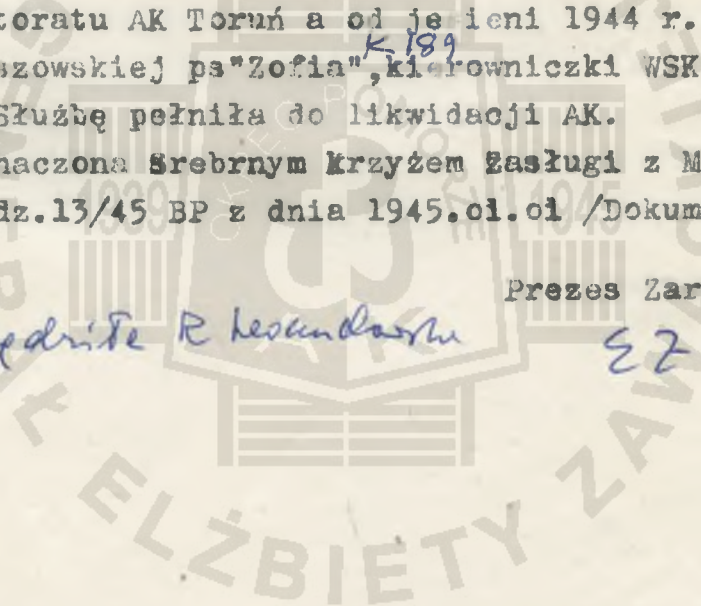
Wanda Ostaszewska ps "Lucja" została zaprzysiężona wiosną 1943 r. przez Stanisława Kudlińskiego ps "Kazimierz", wówczas komendanta obwodu Toruń-powiat AK i była jego łączniczką. Po roku /dokładna data nie znana/ została łączniczką Bronisława Pietkiewicza ps "Witold", inspektora inspektoratu AK Toruń a od jej imięni 1944 r. była łączniczką Haliny Krzeszowskiej ps "Zofia", kierowniczką WSK sztabu Komendy Okręgu AK Pomorze, Służbę pełniła do likwidacji AK.

Była odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami rozkazem "Lunety", L.dz.13/45 BP z dnia 1945.01.01 /Dokument w zbiorach Archiwum/.

Prezes Zarządu

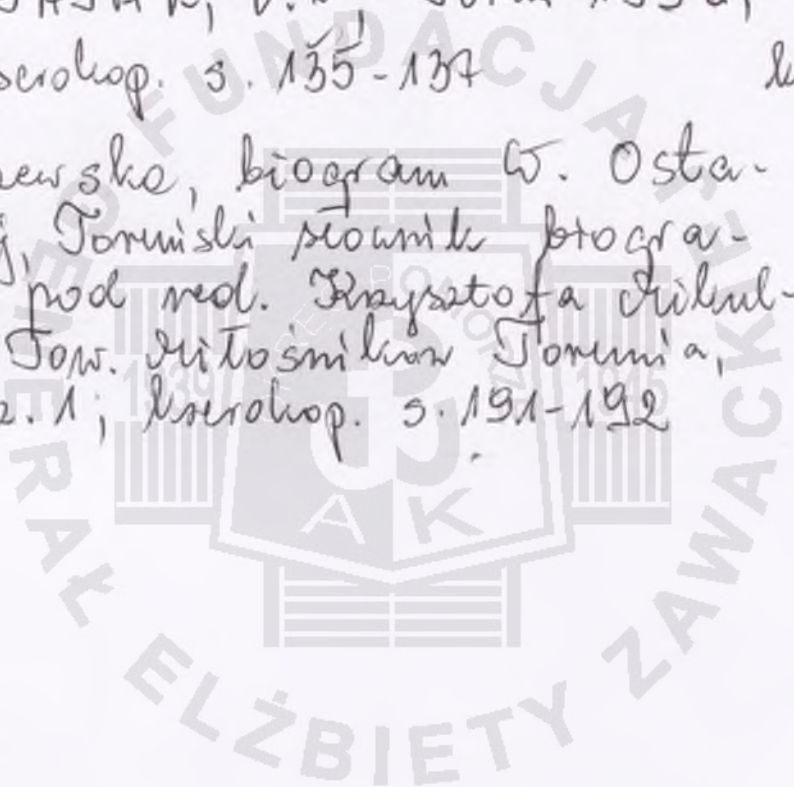
Zain. Spędziła R. Keszka

57

II. Materiały uzupełniające releyj:
Ostaszewska Wanda

1. art. Z. Antonowicz, „Iwja”, Nowości
z 24. 10. 1994, onyż. k. 1 s. 1
2. A. Zaknawska, biogram W. Ostaszewskiej, [w:] Słow. biograficzny konspiracyji pomorskiej 1939-1945, Wypł. FAPAK, t. X, Tomii 1996, cz. 2, kserokop. s. 135-137 k. 2 s. 3-4
3. A. Zaknawska, biogram W. Ostaszewskiej, Tomijski słownik biograficzny, pod red. Krzysztofa Wilkulskiego, Tow. Miłośników Tomunia, 1998, t. 1, kserokop. s. 191-192 k. 1 s. 5-6

3/10

ii Nowość

24 PAŹDZIERNIKA 1994

Łucja

26 września br. odeszła od nas na zawsze śp. Wanda Ostaszewska, z domu Borucka, ur. 16 grudnia 1909 r. w Kielcach. Gdy miała 5 lat, ojciec jej Stefan Borucki, inżynier chemik, został skierowany do pracy w głąb Rosji, dokąd wyjechał z całą rodziną.

Do kraju wróciła cała rodzina w kwietniu 1921 r. i osiedliła się w Równem na Wołyniu. Ale już w 1925 r. wszyscy przenieśli się do Torunia, gdzie Wanda Borucka ukończyła gimnazjum im. Królowej Jadwigi, a następnie przystąpiła do pracy w energetyce jako kreslarz.

W 1934 r. wyszła za mąż za oficera artylerii Wojska Polskiego, lecz już w 1939 r. rozstała się z mężem, który wyruszył na wojnę. I pani Wanda nie zobaczyła go już nigdy, chociaż wojnę przeżył i znalazł się w Wielkiej Brytanii. Kiedy otrzymała od niego wiadomość, że żyje i prosi, aby do niego przyjechała - rozpoczęła starania o paszport. Ale nie tylko paszportu nie otrzymała, lecz zaczęły się dodatkowe zryki ze strony ówczesnych władz bezpieczeństwa.

Wiele lat później otrzymała paszport - na pogrzeb swego męża.

W czasie okupacji hitlerowskiej pracowała w PKP na Podgórzu początkowo jako sprzątaczką wagonów, później w kancelarii.

Na przełomie 1942/43 roku złożyła przysięgę Armii Krajowej i przybrała pseudonim „Łucja”. Pełniła funkcje łączniczki i kurierki Komendy Inspektoratu Toruń AK. Za pracę w konspiracji została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mie-

czami i Krzyżem Armii Krajowej.

Ostatnią swoją „nagrodę” otrzymała już po wyzwoleniu Torunia spod okupacji hitlerowskiej, kiedy to 15 listopada 1945 r. została aresztowana przez UB i wyrokiem Sądu Wojskowego w Bydgoszczy skazana na 2 lata ciężkiego więzienia w Fordonie. Wyszła na wolność nieco wcześniej - 9 marca 1947 r. na skutek amnestii.

Po wyjściu na wolność nie dostała pracy w Toruniu, dojeżdżała przez 5 lat do Bydgoszczy, wreszcie wróciła do pracy w Toruniu i w Cukroprojekcie przeszła na emeryturę w 1970 r.

Nie narzekała nigdy na swój los. Mimo iż większość swego życia była sama, nie było w niej nawet cienia jakiegoś rozżalenia czy goryczy. Zawsze otoczona licznym gronem przyjaciół, życzliwa dla ludzi, każdego witała w swym domu uśmiechem i otwartymi ramionami.

KALINA ANTONOWICZ

Ostaszewska Wanda z d. Borucka ps. „Łucja” (1909–1994), łączniczka Insp. i Garn. ZWZ–AK Toruń.

Urodzona 16 XII 1909 r. w Kielcach; córka Stefana, inżyniera–chemika (równocześnie wizytatora szkolnego) i Rozalii z d. Matler. W latach 1914–1920 przebywała z rodzicami w Rosji, gdzie ojciec z racji swojego wykształcenia został skierowany do pracy. Z początkiem 1921 r. rodzina Boruckich wróciła do kraju, do Równego na Wołyniu, gdzie Wanda rozpoczęła naukę w polskiej szkole. W 1925 r. przyjechała z rodzicami do Torunia i tu ukończyła Żeńskie Gimnazjum im. Królowej Jadwigi. Następnie odbyła dwuletni kurs kreślarski, po którym w 1930 r. do wybuchu wojny w 1939 r. pracowała w Pomorskiej Elektrowni Krajowej „Gródek” jako referentka techniczna — kreślarka. W 1934 r. zawarła związek małżeński z kpt. art. Jerzym Ostoją–Ostaszewskim, oficerem 31 pal w Toruniu. Jako żona oficera, w ramach stowarzyszenia „Rodzina Wojskowa” przeszła przeszkolenie z ogólnego przysposobienia wojskowego i kurs Ligi Obrony Powietrznej Państwa (LOPP). Od początku okupacji, wyrzucona z własnego mieszkania przy ul. Konopnickiej, zamieszkała w ciasnym pomieszczeniu na Stawkach przy ul. Białej (obok Bolesławy Kalińskiej ps. „Lula” należącej do ZWZ, od 1944 r. do PAP, i w pobliżu rodziny Jagielskich, włączonej czynnie do pracy konspiracyjnej ZWZ–AK). Przymusowo została zatrudniona w Parowozowni Toruń–Kluczyki, początkowo jako sprzątaczką wagonów, po pewnym czasie dzięki Polakowi Osińskiemu pełniącemu funkcję kierownika, jako pomoc biurowa w księgowości i jako kreślarka w biurze konstrukcyjnym Deutsche Reichbahn. Do konspiracji została zwerbowana i zaprzysiężona na przełomie 1941/1942 r. przez kpt. rez. Tadeusza Łęgowskiego ps. „Kazimierz” kmdta Insp.

Słow. biograficzny konspiracyjny 135
pomorskiej 1939–1945, Inyd. F A P A K, t. X,
Toruń 1996, cz. 2

Toruń. Pod ps. „Łucja” pełniła funkcję łączniczki wywiadu kolejowego, pozostając do dyspozycji Zbigniewa Kudlińskiego ps. „Witold”, „Zbigniew”, kmdta Garnizonu Toruń. Współdziałała wtedy z Marią Canty-Bury ps. „Marta”, łączniczką i kurierką, (pracującą także w parowozowni), której przносиła różne przesyłki dla Henryka Gruetzmachera ps. „Michał”, „Marta”, szefa łączności KO Pomorze. Jemu również dostarczała bezpośrednio (do domu Jagielskich, gdzie się zatrzymywał) raporty o ruchu pociągów i transportów wojskowych. Podobne informacje przekazywała też Romanie Dębskiej (zam. na Podgórzu), przekazującej je Irenie Dudier (także z Podgórza) i do mieszkania Haliny Krzeszowskiej ps. „Ludmiła”, szefa Referatu WSK KO Pomorze (przy ul. Warszawskiej 8). Kontaktowała się też z Janiną Buszewicz (z ul. Jęczmiennej). Na początku marca 1944 r. „spalona” z powodu fali aresztowań, jaka nastąpiła wśród członków Sztabu KO (po aresztowaniu Gustawa Olszewskiego ps. „Gracjan”, szefa łączności KO), Ostaszewska została przeniesiona do pracy w Maschinenamt przy ul. Warszawskiej (dzięki Bronisławowi Pietkiewiczowi ps. „Żbik”, kolejnemu kmdtowi Insp. Toruń, który jako inżynier-elektryk miał możliwość udzielenia jej takiej pomocy). Według relacji H. Krzeszowskiej była w pracy bardzo solidna, skrupulatna, całkowicie pewna; zyskała też pochwałę kpt. H. Gruetzmachera. Funkcję łączniczki pełniła do końca wojny. Razem z Wincentą Marcinkiewicz należała do 8-osobowej sieci łączności WSK wewnątrz Garn. Toruń. (Poza nimi były też w tej sieci m.in. Danuta Dąbrowska, Wilhelmina Kaczmarkowa, Danuta Krzeszowska).

Bezpośrednio po wojnie zaczęła pracę w PKP jako kreślarka. W dn. 15 XI 1945 r. została aresztowana przez UB równocześnie z grupą innych uczestniczek konspiracji, m.in. Janiną Wilanowicz i Czesławą Trzapałkowską. Przetrzymana była najpierw w więzieniu karno-śledczym w Toruniu, w tzw. „okrągłaku”, później w Bydgoszczy, w b. lochach gestapo i w więzieniu przy Wałach Jagiellońskich. Wyrokiem Okręgowego Sądu Wojskowego w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Toruniu skazana została w dn. 27 V 1946 r. na 2 lata ciężkiego więzienia i 3 lata pozbawienia praw obywatelskich, osadzona w więzieniu w Fordonie w celi nr 18 i nr 4, razem z Marią Sobocińską ps. „Ryśka” i Aleksandrą Sokołowską ps. „Elżbieta”.

Zwolniona po 19 miesiącach w dn. 7 III 1947 r. na podstawie amnestii ogłoszonej w lutym tegoż roku. Po wyjściu z więzienia nie mogła znaleźć pracy w Toruniu. Z trudem uzyskała ją w Zakładzie Energetycznym w Bydgoszczy, dokąd przez 5 lat codziennie dojeżdżała. W 1952 r. udało jej się przenieść do Zakładów Sieci Elektrycznych w Toruniu. W 1955 r. przeszła do pracy w „Cukroprojekcie”, gdzie pozostała do przejścia na emeryturę w 1970 r. Do końca życia mieszkała w Toruniu, cierpiąc na chorobę układu krążenia. Zmarła 26 IX 1994 r., pochowana na cmentarzu przy ul. Wybickiego w Toruniu.

Mąż jej jako mjr. art. brał udział w kampanii wrześniowej; do końca wojny przebywał w niewoli niemieckiej. Po uwolnieniu z oflagu przez aliantów nie wrócił do kraju, zamieszkał w Londynie, gdzie starał się też sprowadzić żonę. Jednak władze polskie odmówiły jej pozwolenia na wyjazd; paszport uzyskała dopiero w 1974 r. na pogrzeb męża.

Odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami (1945) i Krzyżem Armii Krajowej (1978).

AP AK, Akta Okr. Pom., sygn. 13, T.: Canty-Bury M., Dębska R., Dunin-Marcinkiewicz W., Krzeszowska H., Ostaszewska W. (rel. własna, kopie wyroku, zaświadczenia władz więziennych w Toruniu i Fordonie, wyciąg z Deklaracji członków SZŻ AK), Pietkiewicz B., Sobocińska M., Trzapałkowska Cz.; Z a w a c k a E., *Polki toruńskie w konspiracji wojskowej podczas ostatniej wojny*, Roczn. Toruński R. 16: 1985, s. 29-92; T a ż, *Szkice WSK...*

Anna Zakrzewska

OSTASZEWSKA WANDA z d. BORUCKA (1909-1994), uczestniczka konspiracji niepodległościowej.

Ur. 16 XII w Kielcach. Córka Stefana, inż. chemika, wówczas wizytatora szkolnego w Kielcach, i Rozalii z d. Matler. W 1914-20 przebywała z rodzicami w Rosji, gdzie ojciec został skierowany do pracy w kolejnictwie. Z pocz. 1921 wróciła z rodziną do kraju. Zamieszkali w Równem na Wołyniu, gdzie uczyła się w pol. szkole. W 1925 przyjechała do Torunia i tu ukończyła Żeńskie Gimn. Miejskie im. Królowej Jadwigi. Nast. odbyła dwuletni kurs kreślarski, po którym od 1930 do wybuchu wojny w 1939 pracowała w Pom. Elektrowni Krajowej „Gródek” jako referentka techniczno-kreślarska. Działała społecznie w stow. „Rodzina Wojskowa”, gdzie przeszła przeszkolenie z ogólnego

przysposobienia wojskowego oraz kurs Ligi Obrony Powietrznej Państwa. Z pocz. okupacji, wyrzucona z mieszkania, zamieszkała w ciasnym pomieszczeniu na Stawkach. Zatrudniona przymusowo w Parowozowni Toruń-Kluczyki pocz. pracowała jako sprzątaczką, później, dzięki Polakowi Osiniowskiemu pełniącemu funkcję kier. grupy sprzątaczek, jako pomoc biurowa w księgowości i kreślarka w biurze konstrukcyjnym Deutsche Reichsbahn. Na przełomie 1941/42 została zwerbowana do konspiracji przez kpt. rez. Tadeusza Łęgowskiego pseud. Kazimierz, kmdta Insp. Toruń. Pod pseud. Łucja pełniła funkcję łączniczki wywiadu kolejowego, pozostając do dyspozycji kmdta Garn. Toruń, Zbigniewa Kudlińskiego, pseud. Zbigniew, Witold. Współdziałała z drugą łączniczką z parowozowni, Marią Cauty-Bury, pseud. Marta, której dostarczała przesyłki dla H. Gruetzmachera, szefa łączności KO Pomorze. Jemu również przносиła (do domu Jagielskich, gdzie się zatrzymywał) raporty o ruchu pociągów i transportów wojskowych. Podobne informacje za pośrednictwem Romany Dębskiej, Ireny Buszewicz, Ireny Dudier i Janiny Wilanowicz przekazywała również H. Krzeszowskiej, szefowej referatu WSK KO Pomorze. Na pocz. marca 1944 „spalona” z powodu fali aresztowań wśród członków sztabu KO (po aresztowaniu Gustawa Olszewskiego, szefa łączności KO). Dzięki pomocy B. Pietkiewicza, kolejnego kmdta Insp. Toruń, przeniesiona została do pracy w Maschinenamt przy ul. Warszawskiej. Nadal – aż do końca wojny – pełniła funkcję łączniczki wywiadu, należąc do 8-osobowej sieci łączności WSK wewnątrz Garn. Toruń. Bezpośrednio po wojnie zaczęła pracę w PKP jako kreślarka. 15 XI 1945 została aresztowana przez UB. Przetrzymana była najpierw w więzieniu karno-sledczym w Toruniu („okrągłak”), nast. w Bydgoszczy, w byłych lochach Gestapo i w więzieniu przy Wąłach Jagielskich. Wyrokiem Okręg. Sądu Wojskowego w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej

w Toruniu 27 VI 1946 została skazana za działalność konspiracyjną na 2 l. ciężkiego więzienia i 3 l. pozbawienia praw publicznych. Osadzono ją w więzieniu w Fordonie. Zwolniono ją po 19 miesiącach (7 III 1947) na podstawie amnestii z lutego t.r. Wobec trudności ze znalezieniem pracy w Toruniu podjęła ją w Bydgoszczy, w Zakładzie Energetycznym. W 1952 przeniosła się do Zakładów Sieni Elektrycznych w Toruniu, a w 1955 do przedsiębiorstwa „Cukroprojekt”, gdzie pracowała do przejścia na emeryturę w 1970. Zm. w Toruniu 26 IX, pochowana na cmentarzu przy ul. Wybickiego. W 1934 poślubiła kpt. Jerzego Ostoję-Ostaszevskiego z 31. pal. w Toruniu. Mąż, uczestnik wojny obronnej 1939, w czasie okupacji jeniec obojag, po wojnie zamieszkał w Londynie, dokąd starał się sprowadzić żonę. Władze pol. odmówiły jej jednak pozwolenia na wyjazd. Paszport uzyskała dopiero na pogrzeb męża w 1974. Dzieci nie miała. Odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami (1945) i Krzyżem Armii Krajowej (1978). W Toruniu mieszkała przed wojną przy ul. Konopnickiej, po wojnie przy ul. Moniuszki 43.

SBKP, II 135-7 (bibliogr.): - Zawacka E., *Polki toruńskie, taż, Szkice z dziejów WSK*, s. 251, 254, 265, 272; - APAKTor, Akta Okr. Pom., sygn. 13; (Anna Zakrzewska)

Toruński słow. biograficzny pod red. K. Mikulskiego, Toruń 1998, z. 1, s. 191-192

III/5. Materiały inne: Ostaszewskie Waunde

1. Mowa pogrzebowa Flalimy Antoszewskiej, literolop. onygg. k. 2 s. 1-2

niepewne - nieczytelne

W imieniu Fundacji "Archiwum Pomorskie Armii Krajowej" i Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej oraz swoim własnym pragnę pożegnać śp. Wandę Ostaszewską

śp. Wanda Ostaszewska ur.16 grudnia 1909 r. w Kielcach. Wk pięć lat później ojciec Jej , Stefan Borucki, wybitny inżynier chemik został skierowany do pracy w głąb Rosji, dokąd wyjechał z całą rodziną.

Do kraju wróciła cała rodzina w kwietniu 1921 r. i osiedliła w Równem na Wołyniu.Tam mała Wanda chodziła do szkoły.

Ale już w 1925 roku cała rodzina przeniosła się do Torunia, gdzie pani Wanda Borucka ukończyła gimnazjum im.Królowej Jadwigi, a następnie przystąpiła do pracy w energetyce, jako kreślarz.

W 1934 r. wyszła za mąż za oficera artylerii Wojeka Polskiego, Jerzego Ostoja-Ostaszewskiego.

W 1939 r. mąż Jej wyruszył na wojnę i pani Wanda nie zobaczyła go już nigdy, chociaż wojnę przeżył i znalazł się w Wielkiej Brytanii. Kiedy otrzymała od niego wiadomość, że żyje i prosi, aby do niego przyjechała - rozpoczęła starania o paszport. Ale nie tylko paszportu nie dostała, lecz zaczęły się dodatkowe szykany ze strony ówczesnych władz bezpieczeństwa.

Jedynie w wiele lat później paszport otrzymała - na pogrzeb swego męża.

W czasie okupacji hitlerowskiej pracowała w PKP na Podgórzu początkowo jako robotnica sprzątająca wagony.W jakiś czas później została przeniesiona do pracy w kancelarii.

Na przełomie 1942/43 roku złożyła się Armii Krajowej i przybrała pseudonim "Łucja".Pełniła funkcje łączniczki i kurierki Komendy Inspektoratu Toruń, a także należała do WSK.

Za pracę w konspiracji została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz Krzyżem Armii Krajowej.

Ostatnią swoją "nagrodę" otrzymała już po wyzwoleniu Torunia spod okupacji hitlerowskiej, kiedy to 15 listopada 1945 r.została aresztowana przez UB.Więziona najpierw w Toruniu (w "okrągłaku"), następnie w Bydgoszczy, tamże wyrokiem Sądu Wojskowego została skazana na 2 lata ciężkiego więzienia w Fordonie. Wyszła na wolność nieco wcześniej - 9 marca 1947 r. na skutek amnestii.

Po wyjściu z więzienia zgłosiła się do pracy do PKP, gdzie wcześniej pracowała, ale oświadczone Jej, że "takich jak ona nie potrzebują".

- 2 -

Wreszcie udało się Jej dostać pracę w Bydgoszczy, dokąd dojeżdżała przez 5 lat, zanim otrzymała pracę w Cukroprojekcie w Toruniu, gdzie pracowała do 1970 r. tj. do emerytury.

Ten bardzo zwięzły życiorys wskazuje, że życie nie szczędziło Jej krzywd i cierpień. A jednak mimo to, była człowiekiem bardzo pogodnym.

Znałam Ją zaledwie przez kilka ostatnich lat, ale wystarczyło parę spotkań, aby się z Nią serdecznie zaprzyjaźnić. Był to człowiek wspa-
niały, niezwykle i wprost bezgranicznie dobry. Nigdy nie słyszałam, aby o kimkolwiek mówiła źle. Każdego starała się jakoś usprawiedliwić, do-
szukując się dobra w każdym człowieku. Wszystkie swoje krzywdy i cier-
pienia po prostu wymazywała ze swej pamięci, nie mówiła o nich, jak
gdyby chciała oczyszczyć świat z wszelkiego zła.

Była nie tylko dobra - była mądra i wybitnie inteligentna. Miała też
wielkie poczucie humoru i młode serce.

Interesowała się wszystkim, co się dzieje w kraju. Nieraz martwiła
się bardzo. Pragnęła, aby Jej Ojczyzna była oazą dobra i wzajemnej życz-
liwości.

Nie narzekała nigdy na swój los. Mimo, iż większość swego życia
była samotna, nie było w Niej nawet cienia jakiegoś rozżalenia czy go-
ryczy. Zawsze otoczona licznym gronem przyjaciół, życzliwa dla ludzi,
każdego witała w swym domu uśmiechem i otwartymi ramionami.

Kochała ludzi i ludzie Ją kochali.

Trudno jest pogodzić się z myślą, że już nie ma Jej wśród nas ...

Żegnaj moja najlepsza Przyjaciółko, żegnam Cię też w imieniu Ma-
ryli "Ryśki", która będąc chora nie mogła przybyć, aby Cię pożegnać i
płacze w dalekim Sztokholmie nad Twoim nagłym odejściem.

Wierzę jednak, że Dobry Bóg pozwoli spotkać się nam kiedyś w świe-
cie bez wojen, nienawiści i zła - takim, o jakim zawsze marzyłaś!

Spoczywaj w pokoju.

[Kalina Antonowicz]

T: 176/176 Pom.

Tomlin

Ostaszewska Wanda

↳ Karty informacyjne
k. 26

176 Pom.

TORUN I
17K 1

Ostaszewska Wanda
rel. Sobocińskiej Strani (156P)

Ostaszewska Wanda kontaktowała się
z Sobocińską w sprawie konspiracyj/

Ostarenie hands -
odsuzenie:

1. Sebný knip zastúpi z Prírodných
2. knip Prútu krajovej z Londýnom
(w 18818 z 2. 7. 1978r.)

Zreda: Delibanskaja esterie S. Ž. Ž. Ž.

A2uk 91

Kontakt w parowozowni Kłoczkowskiej z "Kamunistami"
Tęczyńska przez rok w "Kamunistach" do 1943
z "Hitoldem" najpierw pracowała do 1944
(do wyjazdu podolskiego) przez kilka miesięcy

Przebieganie do Marszałkowskiej ul. Warszawa,
gdzie kierownikiem jej został młody Próżniński. Złota
oddział Tęczyńska, Zofia, Halina, Krysia - or.
Krysia, K-dla WSK.

Ostaszewska Manda

Toruń
AK

Ti: Conty - Bury M. - k. 1

Conty - Bury z siedzibą w Toruniu

dl. Żwirz n. 1942 r. mce "Kasimierz" (Lugowski)

osobnie sędzią i sędzią Toruń wspólnie,

KP-95 z H. Ostaszewski, B. Jędrzejko, R. Dąbala

5
Pani Wanda Ostaszewska otrzymała
list w dniu 20.12.1991r., że relacje
o swojej młodości i młodości jako
nauczycielki na terenie swojej po-
sady p. Genowefii Kowal-
skiej ul. Czecha 4, tel. 227-50

A. Z.

TORUN 6
AK

OSTASZEWSKA WANDA
ps. "KUCJA"

dob. t. J. Jagielskiej - Nowak, Ko

11/94

Ostaszewska Ostoja (Wanda)

KW ur. 1912

Tonni
WK

A
T

ps. "Handka"

zob. Sadowski Józef,
Młot nr 31806,

15-wo 1999, s. 187, poz. 218

Ostarewska

prawa przez p. Ostrowską, wojenną
sposób wojny MORZE

T. i Burzeńczak J., k. 6

Tomu
z Ak

KP-95

Ostaszewska Wanda

8 Tomu
"Ak" 8

T.: Dunin - Marcinkiewicz B.

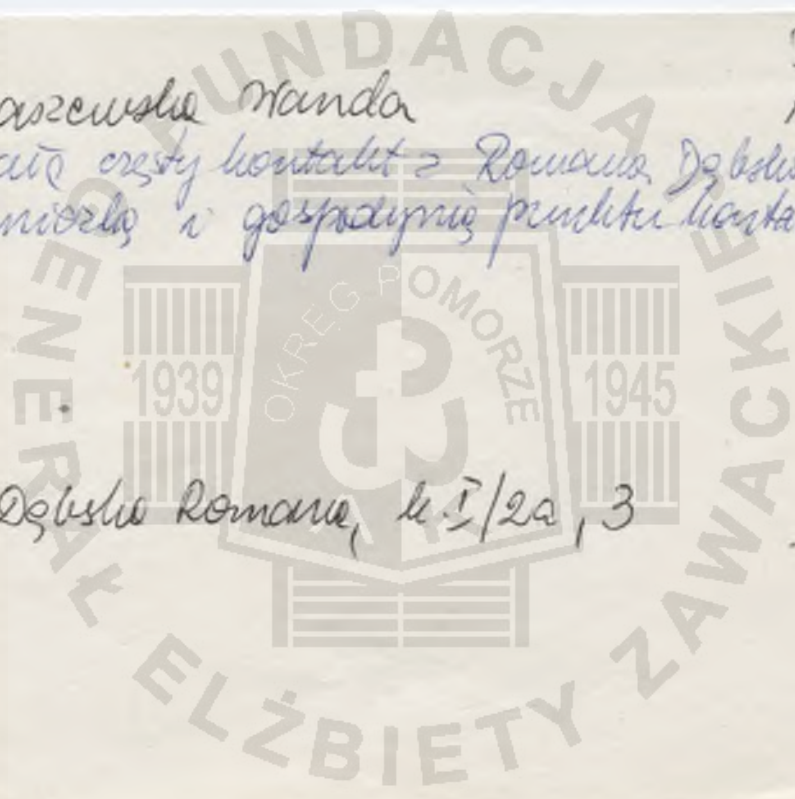
KP-95

Ostaszewska manda
miałe częsty kontakt z Romanem Dębskim,
pracownikiem i gospodynią pruchliki kontakt

Torced 9
AK

T.: Dębska Romana, k. 1/2a, 3

KP-95

WYDZIAŁ NA KRAJOWY ZBIÓR TIKF

Tosun
AK 10

Ostaszewska Wanda
pracowała z Dobrowską-Szadkowską Krystyną
w biurze konstrukcyjnym Deutsche Reichsbahn
jako kierownika; - m. o. była w akcji masowej
w Łodzi, współprac. z K. D. Sz. w kierunku
dostarczenia informacji.

T. : Dobrowska-Szadkowska R., k. 7/3,4

KP-95

1
 2 176/Pom
 3 AK, WSK
 Toruń 11
 4. Ostrowska Wanda
 5 Borucka
 6 Lucja
 7 Ostaszewska
 8 Stefan Rozalia
 9 16. 12. 1909r. Kielce
 20. Borucka
 10 Toruń
 11 1945
 12 mel wstanie u J. Wonsior, kuy

K 322/18818
 4W 23215

Tonin
AK
12

Ostrowska siostra Wanda ps. Lujia
Targomska

Celownik Szepitkowska - Bielecka organizowała
lozum u siebie osobom, ktorym przyprawdza
osobiscie komit. Petkiewicz ps. "Ebi". Pny tej
okazyj poznata Ostrowska Wanda.
wtroczone do lochów b. Berstowa w Bydgoszcz
pocemu wzajemnie uosy Jagiellowskie, Okraglowe i Sondun
zrodlo: rel. Szepitkowskiej

29

Tosini
PK 13

Ostaszevska Wanda
~~Jornis~~
~~Budgocz.~~

Uczestniczka uwocz odst. tabl. pamiatki.
na domu przy ul. Darszowska 8
w dniu 26.09.91r.

R. Jab.

Tom 14

Ostojka - Ostaszewska Wanda

zotwier. Pom. Okręgu Armii Krajowej
1939 1939-45 1945

koto Tomu

zam. Tomu,

Toruń

15

Ostaszewska Wanda ps. Łucja

W liście z dnia 13-4-78 "Zo" podaje, że Łucja oświadczyła, że w czasie aresztowania wiosną 1944r. ją przypro-
wadziłam do nas do domu, gdzie czekał na nią jakiś
oficer. Oficerem tym był Michał, który znał Marię Canty-
Buryńską i nawet kilka razy kwaterował u nich przed
przeniesieniem jego kwatery do Jagielskich ul. Złota.
Łucja nie chciała początkowo udzielić Michałowi
informacji, dopiero kiedy Michał poprosił mnie do pokoju
gdzie rozmawiał z Łucją, powiedział mi bym powiedziała
kim on jest i że nie ma się niczego obawiać. Nawet
powiedział, że pochwała jej ostrożność. Kiedy ją wyszłam
Łucja zdała raport Michałowi. Jak ją odprowadziłam do
domu, powiedziała do mnie, że ma nadzieję, że dobrze
zrobiła. Zapewniłam ją, że Michała znam od dawna i
napewno nie jest konfidentem Gestapo. Wówczas uspokoiła
się.

ewh
95

14-1-95

do Koparty 16
Pamiętnik Wandy Offarszewskiej

z celi więziennej Nr 18 i Nr 4
Siedzeli w więzieniu w Tommie
w nocach
w latach 1945-1946

Ryśki

do ~~at~~ ksero i zwrotu ołta Wandy

rel 176

Tormi 17
Rox? PTK

Ostaszewska Wanda p. tucja
nr. 16 X 1909 z Kielce
Zona oficera

rel 10 43

W czasie okupacji najpierw w robotniczym potem powrót do domu
z Kijowa z parobozem kłusarzy; mieszkała na Podgarn ul.
Żłota w Kielcach.

Zaproszona przez Kasimiera II (J. G. G. G. G.) IV? 43
zopit prace z Cauty - Pomoy Kurochy

Potem przekazane do Witalde (~~Prithiviora~~) Kwiaty Gwiazd od 1444
terminie do Marty Cauty Pomoy - ul. punktów w Kielcach
Spala na ul. 111 44

rel 10? 44 przesunięta do Witalde z ul. Wawrzynów
(ul. Prithiviora, o czym nie wiadomo)
optyd terminie 60x "duchowy"

rel 10 X 1945 - 1 1/2 roku

18

W. Ostrowskie

prawy prowadzone od Kaliniskiej
'Michał' do Jagnieki
(pomoc Michała przez Zbytko)

Toruni 13

Ostoja - Ostaszewska Handa

obecnie mieszka: Toruni

ukoło Toruni

dob. liście II modernizacja pom.

Ohr. Brodów Toruni 32 2 AK

J.M.M.

betanowskie Waude ps. "turyja"

dwadzieścia podaje w relacji
"Osterowsko Waude, solidna cackawica
płomie, skompulakne"

porostaseta u kontaktin z hile
die sprawozda huli zapomyriem ludnity

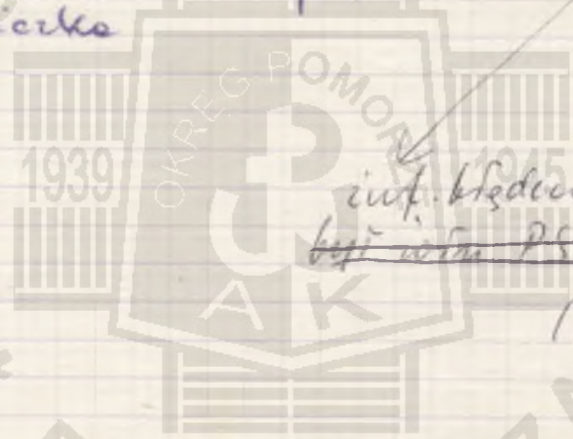
betanowskie zapmyriem na prosmite
ludni i broni do Berdo i pour granicy
(melajja mtna mstrula J kowiarzky)

czy nie chodzi o Lesch. Jęzablis?

OSTASZEWSKA ^{Wanda} ~~Anna~~ - AK

Torun
21

żona mjr. Litwinowie z Katowic
techniczna

inf. błędna, nie biega
~~był w tym PSZ w latach~~

(Prakr.)

Siedlce

ostoją
 Ostaśwowska Wanda z d. ~~Bożenka~~ Matlew
 córka ^{niepamiętam} Stefana i Rozalii z d. ~~Bożenka~~
 urodz. 16. XII 1909 r. w Rulcach
 wykształcenie średnie, z zawodu kwiłdarka (1930-1939)
 męż Kpt 31 PPK w Toruniu ^{nie widziałam} w oflagu ^{po wojnie} do Polski
 4 osiem wojny

Wojnę z lotarzem mieszkam z zamieszkała (u cioci) na Starokach ul. Biata (z P. Kosińską)
 Hercega wojny Skurawane do pracy muszowej pracy w ^{toruń} ¹⁹⁴³
 kotowice do parowozowni w Mleszynie, nie praca jako
 robotnice potem pracowała w Kniżarni

Zaproszenie przez Komisję II Komendant garm. Toruń
 od wiosny 1943 r. była jego pracownią. Współpracowała
 m m z Martą, Marią Canny-Bony, Kwiecień i Dębka z Polesia
 Potem była pracownią w hotelu od 1944 r do jej (zabrała Komunię
 Martę i Dębka) oraz hotelu w ^{1944 r} ^{30.10.44}
 Po pewnym czasie została prawniczką (dostała ry to przez
 PK) do końca wojny, potem jej praca została ^{zabrała} przez Polesia
 od jejim 1944 r. była pracownią w PK Polesia ^{nie widziałam} PK
 1939 1945

Pierwsze prace UB 15. XI 1945 r. skazane
 na 2 lata więzienia, który odbyła w Siedlcach,
 Zwolnienie na podst. amnestii. ^{Współowo} Zak. 91
 Rodz. Siedlceja estonska
 5.10.1945

Zwolta - rel w sprawie O. z 19. V 1976 r
 fotografie
 wzmianki w rel sąsiadów Kosińskich, ^{coś} ^{z Dębka}
 grupy z wojny oraz dane z Morskiego

23

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że dnia 26.09.1994 r. zmarła
Nasza Kochana Ciocia

śp. WANDA OSTASZEWSKA
zd. BORUCKA
lat 84

wspaniały człowiek, żołnierz AK, więzień polityczny, odznaczona Krzyżem Armii Krajowej

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się dnia 30.09.1994 roku o godz. 12.00 wyprowadzeniem z Domu Przedpogrzebowego przy ul. Grudziądzkiej, skąd trumna zostanie przewieziona do kościoła pw. NMP, gdzie zostanie odprawiona msza św. żałobna. Po mszy św. pogrzeb odbędzie się na cmentarzu parafialnym przy ul. Wybickiego.

40419 Pograżona w smutku RODZINA i PRZYJACIELE

27

ostawione
zone kpt 3 PTL
był w obojgu, nie został po
wzięty
za okupacji mieszkał na Pod-
górni - (bracia z Jerchow
zmasakrowali murdę)
na Bratof blisko żupalskiej
Amat je wyjechał do Bydgoszy
Bendisy, który przyjechał z Włoc-
ławki
Luzja in zawałata przyjechała

Wojtek
ul. Br. Jankowski 26 | 1981

24

W dniu 26.IX.1994 r. zmarła w Toruniu Wanda Ostaszewska z d. Borucka. Ur. 16.XII.1909 r. w Kielcach.

W czasie okupacji pracowała w PKP na Podgórzu. Przysięgę w Armii Krajowej złożyła na przełomie 1942/43 i przyjęła pseudonim „Łucja”. Pełniła funkcję łączniczki i kurierki komendy Inspektoratu Toruń. W dniu 15.XI.1945 r. została aresztowana przez UB. Wyrokiem Sądu Wojskowego w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Toruniu w dn. 27.V.1946 r. została skazana na 2 lata więzienia. Wyrok odbywała w Fordonie. Na skutek amnestii wyszła na wolność nieco wcześniej, tj. 9.III.1947 r.

Odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami oraz Krzyżem Armii Krajowej. K.A.

Biułetywna (Fundacji) JADPAK
488-III 16
nr 4/1994

ZWZ-FIK 26
Somn

OSTASZEWSKA Banda
ps. "Lucja"

Urodz. 16 XII 1909 r. w Zielcach Łęczyńska
Jusp. - Somn. ZWZ FIK Somn. Zepnysięcia na
przełomie 1941/42 przez kpt. rez. T. Legowskiego
ps. "Lazareni". Funkcje techniczne planista do
konca wojny. Awans 15 XI 1945 r. przez LB. Osada-
nia o Fortoulie, zwoln. po TF Uweś. 7 III 1947 r.

Zob. St. Biogr. Komsp. Somn. T. 2, str. 135
Fund. "Archivum Somn. FIK".
Somn. 1986 r.

Witaw 2001

ARCHIWUM

Elżbiety Zawackiej

poz. 176 / 102

data wpływu _____

176 / 102 tel. 210-84

zobacz

ps. Lucja Tomm

zm. 26.09.1994

++ Ostaszewska Wanda

Ostaszewska Wanda

